

GLOBALNI RAST DOMAĆE PRIVREDE: KAKO OTKLJUČATI SLEDEĆI NIVO?

Predlozi Inicijative „Digitalna Srbija“ i „Digitalne zajednice“ za unapređenje poreskog okvira za podsticanje ekonomije zasnovane na inovacijama i poslovanja IT sektora

---

I. OPŠTI CILJEVI MERA KOJE PREDLAŽEMO

Smatramo da srpsku privredu i IT sektor u narednom periodu treba snažno podržati u tome da se reformišu u pravcu stvaranja visoke dodate vrednosti u vidu nove intelektualne svojine koja ostaje u Srbiji ili pružanja inovativnih usluga. Mere koje predlažemo usmerene su na kreiranje poreskog okruženja koje je podsticajno za razvoj ekonomije zasnovane na znanju i inovacijama i za cilj imaju horizontalno podsticanje istraživanja, razvoja i stvaranja novih proizvoda. Njihov cilj je da podstaknu kompanije da unapređenjem poslovanja budu konkurentne na globalnom tržištu i odnose se na celu privredu.

Drugi važan argument za uvođenje predloženih podsticaja vezan je za činjenicu da reformu modela poslovanja mogu da izvrše samo domaći poslodavci, a oni se suočavaju sa velikim pritiskom rasta troškova i odliva radne snage u inostranstvo. Smatramo da država treba da pomogne svojoj privredi da opstane u ovoj često izuzetno neravnompravnoj borbi za globalnu konkurentnost.

Sagledavši iz različitih uglova prilike za dalji globalni rast i prepreke koje se nalaze na tom putu, naše dve organizacije su se usaglasile oko paketa mera koji će, ako bude usvojen:

1. pomoći **domaćoj privredi** da se na globalnom tržištu dalje nametne inovacijama pretočenim u intelektualnu svojinu u domaćem vlasništvu (predlog Inicijative „Digitalna Srbija“ uz podršku „Digitalne zajednice“)
2. omogućiti Srbiji da **mladim i obrazovanim ljudima** pruži dodatne razloge da ostanu i da svoj talenat ostvare na najbolji mogući način (predlog Inicijative „Digitalna Srbija“ uz podršku „Digitalne zajednice“)
3. pružiti dodatnu podršku **malim privrednim subjektima** da nastave rast i razvoj na globalnom tržištu (predlog „Digitalne zajednice“ uz podršku Inicijative „Digitalna Srbija“).

Konačan rezultat mera koje predlažemo bi bilo kreiranje novih prilika da se:

1. podstaknu inovacije i stvaranje sopstvenih proizvoda sa intelektualnom svojinom u domaćem vlasništvu
2. poveća međunarodna konkurentnost kompanija koje posluju u Srbiji
3. podstakne zapošljavanje i ulaganje u razvoj mladih stručnjaka
4. smanji odlazak najkvalifikovanijih stručnjaka
5. pruži dodatna podrška malim privrednim subjektima suočenim sa posledicama isteka privremenih podsticaja za kvalifikovana novozaposlena lica i COVID-19 krize.

II. MERE U CILJU UNAPREĐENJA MODELA POSLOVANJA I ZADRŽAVANJA KVALIFIKOVANE RADNE SNAGE U ZEMLJI – PREDLOZI INICIJATIVE „DIGITALNA SRBIJA“ UZ PODRŠKU „DIGITALNE ZAJEDNICE“

1. Podrška istraživačko-razvojnim projektima i inovacijama – Poreski podsticaj na nivou zarada zaposlenih koji su angažovani na projektima istraživanja i razvoja

Predlažemo uvođenje poreskog podsticaja na terenu poreza na dohodak građana kojim bi se zarade isplaćene zaposlenima koji su direktno angažovani na projektima istraživanja ili na razvoju novih ili inoviranih proizvoda ili usluga koji su namenjeni tržištu, oslobodile poreza na zaradu i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje u iznosu od 70%. Ovakvo oslobođenje bilo bi neposredno primenjeno, odnosno 70% obračunatih poreza i doprinosa ne bi se uplaćivalo na račun javnih prihoda, odnosno poslodavac bi imao pravo da zadrži obračunati iznos (umesto čekanja povraćaja ovih sredstava). Dodatna mera ogledala bi se u delimičnom oslobođenju ovako isplaćenih zarada od godišnjeg poreza na dohodak građana.

Ovom merom bi se kompanije motivisale i olakšalo bi im se da počnu da rade na razvijanju sopstvenih proizvoda. Takva opcija im trenutno često predstavlja preveliki izazov zbog visokih troškova istraživanja i razvoja koji imaju neizvestan ishod.

Cilj mere je da veći broj kompanija počne da se bavi aktivnostima koje bi donele veće prihode, čime bi se uvećala dobit, uticalo na rast BDP-a, izvoz, a kao konačan rezultat bi se povećali poreski prihodi što je u interesu svih građana.

2. Podrška mladima i obrazovanima – Oslobođenje od obaveze plaćanja godišnjeg poreza na dohodak građana za visoko-obrazovane obveznike mlađe od 40 godina starosti

Predloženom merom Srbija bi omogućila mladima koji su ulagali u svoje obrazovanje i time odložili trenutak kada su u prilici da ostvaruju prihode da ostvare veći dohodak. Ona bi na ovaj način nagradila upravo one koji su uradili sve što je od njih traženo i koji su poštovali sve uzuse koje im je naše društvo nametalo. Ovom merom bismo prepoznali i nagradili naše najobrazovanije, te im pružili dodatne razloge da ostanu u Srbiji i svoj talenat ostvare na nabolji mogući način.

Stariji od 40 godina života ne bi bili diskriminisani navedenom merom. Naime, budućnost celog društva zavisi od toga da li ćemo uspeti da obezbedimo da nove generacije ostanu u Srbiji – svaka mera usmerena na to da najperspektivniji mladi ljudi ostanu u Srbiji neposredno pogoduje celokupnom društvu. Mnoge nama slične države su posegle za

poreskim merama koje su usmerene prema mladima (npr. Hrvatska i Poljska). Uvođenjem predloženih mera Srbija bi na vreme uhvatila korak sa drugim državama i, uz skromne troškove, uspeła da pošalje izuzetno značajnu poruku svojim mladima, dok bi istovremeno posredno pomogla srpskim poslodavcima da zadrže najkvalifikovaniju radnu snagu.

3. Podrška prilikom prvog zaposlenja — Ponovno uvođenje podsticaja za lica koja prvi put ulaze na tržište rada

Predlažemo da se licima koja prvi put ulaze na tržište rada (koja nisu ranije bila socijalno osigurana u vezi sa radom ili obavljanjem samostalne delatnosti), a koja ostvaruju najmanje prosečnu zaradu isplaćenu u Republici Srbiji, pruži podsticaj u vidu trogodišnjeg oslobođenja od plaćanja poreza na zaradu i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje od momenta zaposlenja (efektivno 70%), pod uslovom da njihov poslodavac u ovom periodu ne smanjuje broj zaposlenih.

Mera značajno motiviše srpsku privredu da u velikom broju zapošljava mlade koji prvi put stupaju u radni odnos. U isto vreme omogućava da im budu ponuđene veće neto zarade uz razuman trošak kada je reč o porezima i doprinosima. Kada je reč o IT sektoru, ovom merom bi se motivisale kompanije da zapošljavaju i usavršavaju lica bez iskustva, i tako rade na izgradnji talenata i pomognu prvi ulazak u ovu industriju osiguravajući da na poslu steknu veštine neophodne za rad u ekonomiji budućnosti.

4. Podrška inovacijama i okretanju globalnom tržištu — Produženje podsticaja za osnivače inovativnih startapa

Predlažemo produžetak podsticaja za osnivače inovativnih startapa kojima se, u slučaju njihovog zaposlenja u takvom startapu, omogućava oslobođenje od plaćanja poreza na zaradu i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje do maksimalno 150.000 dinara bruto zarade. Ovaj podsticaj ističe 31.12.2021. godine, ali mi smatramo da je on od ključnog značaja za razvoj startapa kao inovativnih mladih kompanija. Njihov potencijal izuzetno brzog nelinearnog rasta može pružiti značajan doprinos rastu i modernizaciji naše privrede. Smatramo da je potrebno ohrabriti i podstaći njihovo osnivanje i smanjiti deo troškova u početnim, najneizvesnijim fazama njihovog poslovanja. Stoga se zalažemo da umesto podsticaja čije je važenje potrebno produžavati svake godine, on postane standardni podsticaj u našem poreskom zakonodavstvu. Navedena mera je izuzetno značajna za dalji razvoj srpskih inovativnih startapa.

5. Podrška privlačenju eksperata iz inostranstva — Proširenje poreskog oslobođenja u slučaju povratnika i novonastanjenih stranaca i na godišnji porez na dohodak građana

Predlažemo proširenje poreskog oslobođenja vezanog za povratnike i novonastanjene strance u Republici Srbiji i na godišnji porez na dohodak građana. U ovom trenutku njihova zarada oslobođena je 70% pripadajućeg poreza na zaradu i doprinosa na obavezno socijalno osiguranje u periodu od pet godina od početka zaposlenja u Srbiji. Međutim, i dalje je značajna prepreka godišnji porez na dohodak građana koji bi ova lica plaćala. Iz tog razloga, predlaže se da se ovo oslobođenje proširi i na godišnji porez na dohodak građana čime bi se

našoj privredi omogućilo da bude mnogo konkurentnija u privlačenju kvalifikovane radne snage iz inostranstva (u koju na prvom mestu spadaju naši povratnici) nego što je to sada slučaj. Ne treba zaboraviti da naši ljudi koji su u inostranstvu neretko uživaju značajne poreske benefite u zemlji domaćinu, zbog čega je posebno teško formirati što povoljniju poslovnu klimu za njihov povratak.

Kada je reč o IT sektoru, ovakva mera je posebno značajna jer dalja ekspanzija podrazumeva veliki broj zaposlenih koji poseduju specifična znanja i veštine koje je često nemoguće naći na domaćem tržištu rada.

III. MERE U CILJU KORPORATIZACIJE SRPSKOG IT SEKTORA I PODSTICANJA ULAGANJA U STARTAPE – PREDLOZI INICIJATIVE „DIGITALNA SRBIJA“ UZ PODRŠKU „DIGITALNE ZAJEDNICE“

6. Podrška za omogućavanje ostanka ili vraćanja intelektualne svojine u Srbiju – Oslobođenje od obračunavanja i plaćanja poreza na kapitalni dobitak u slučaju unošenja intelektualne svojine u kapital rezidentnog pravnog lica

Zalažemo se za uvođenje oslobođenja od obaveze obračunavanja i plaćanja poreza na kapitalni dobitak na unos intelektualne svojine u kapital domaćeg privrednog društva. Dodatno, nabavna cena unesene intelektualne svojine za društvo sticaoaca bila bi jednaka njenoj procenjenoj vrednosti u momentu unosa čime bi se značajno smanjio porez na kapitalni dobitak u slučaju buduće prodaje takve intelektualne svojine od strane domaćeg privrednog društva. Unos praćen oslobođenjem od obaveze obračunavanja i plaćanja poreza na kapitalni dobitak bio bi uslovljen procenom ovlašćenog procenitelja.

Ova mera omogućava pravilno evidentiranje i zaštitu intelektualne svojine koja je preduslov za reformu IT sektora u model stvaranja visoke dodate vrednosti, i to bez trenutno najveće prepreke za takav unos – obaveze obračunavanja i plaćanja poreza na kapitalni dobitak. Uspostava jasnog vlasničkog režima na intelektualnoj svojini doprinosi uređenju ove materije i regulisanju odnosa između vlasnika i zaposlenih ili podizvođača.

7. Podrška investicijama domaćih kompanija u inostranstvu – Reforma poreskih propisa u domenu pregraničnog holding režima

Smatramo da bi bilo korisno doneti izmene propisa vezanih za obračun akontacije za porez na dobit pravnih lica na način da se u obračun akontacije ne uključuje dividenda od zavisnog društva iz inostranstva ukoliko se na takvu dividendu koristi poreski kredit za porez plaćen u inostranstvu. Ova mera omogućava prvi korak u reformi srpskog poreskog okruženja koje trenutno nije povoljno za holding kompanije sa učešćima u inostranim zavisnim društvima. U slučaju promene poslovnog modela IT sektora, biće značajno povećana potreba za osnivanjem zavisnih društava u inostranstvu jer će se takva zavisna društva koristiti za a) prikupljanje radne snage u regionu; i b) za plasman i marketing proizvoda ili usluga na inostranom tržištu gde je takvo prisustvo neophodno. Merom se omogućava smanjenje gotovinskih efekata poreza na dobit koji se svakako neće plaćati na osnovu konačnog obračuna takvog poreza na kraju poreske godine, pri čemu ona ne zahteva dodatna sredstva

iz budžeta jer se radi samo o tehničkoj izmeni koju prate efekti na tokove gotovine, a ne na prihod budžeta.

8. Podrška ulaganjima u ekonomiju znanja — Poreski kredit za ulaganje u alternativne investicione fondove (AIF).

Zalažemo se za uvođenje poreskog kredita za porez na dobit pravnih lica obveznicima investitorima u AIF, tako što će im se omogućiti da umanje porez na dobit pravnih lica po osnovu ulaganja u AIF. Visina poreskog kredita može da bude utvrđena na nivou od 30% vrednosti ulaganja u AIF, s tim da bi bilo moguće ograničiti najveći iznos poreskog kredita na koji obveznik može imati pravo u jednoj godini.

Ova mera bi omogućila AIF-ovima da pribavljaju početno finansiranje od domaćih investitora, koji bi imali podsticaj da ulažu u njih usled mogućnosti korišćenja prava na poreski kredit, a upravo je nedovoljna investiciona aktivnost domaćih privrednika prepoznata kao jedan od ključnih faktora koji ograničavaju srpski privredni rast, naročito kada je u pitanju inovativni deo naše ekonomije (startapi). Drugim rečima, kao i u slučaju naredne mere, koristi koje bi se ostvarile primenom predloženih podsticaja su veće od potencijalnih budžetskih rashoda koje njihovo uvođenje podrazumeva.

9. Podsticaj za prikupljanje prvih, možda najvažnijih investicija u početnim fazama poslovanja — Poreski kredit na nivou godišnjeg poreza na dohodak građana za investicije u inovativne startape

Predlažemo i uvođenje poreskog kredita za godišnji porez na dohodak građana u slučaju investiranja fizičkih lica tzv. biznis anđela u inovativne startape. Ovakva investicija (u novcu) bi suštinski uticala na smanjenje poreske obaveze za godišnji porez na dohodak srazmerno vrednosti uloženi sredstava, a najviše do 50% poreske obaveze. Inovativni startapi su neizostavni segment održivog privrednog razvoja, ali su to i najrizičniji oblici ulaganja, usled čega brojne države poreskim merama stimulišu da oni koji imaju višak kapitala ulažu novac u mlade timove koji imaju pamet i ideje, ali nemaju novca da te ideje razvijaju. Ovakvom merom bi Srbija stala rame uz rame sa onim jurisdikcijama koje su uspele da povežu ova dva segmenta svog društva i to na opštu korist.

IV. MERE U CILJU SMANJENJA POSLEDICA PRESTANKA VAŽENJA PRIVREMENIH PODSTICAJA KOJI SU PRATILI REFORMU PAUŠALNOG OPOREZIVANJA U SRPSKOM PORESKOM ZAKONODAVSTVU — PREDLOZI „DIGITALNE ZAJEDNICE“ UZ PODRŠKU INICIJATIVE „DIGITALNA SRBIJA“

10. Dodatna podrška malim kompanijama suočenim sa posledicama isteka privremenih podsticaja za kvalifikovana novozaposlena lica i COVID-19 krize – Nastavak važenja prelaznog režima koji je pratio reformu paušalnog oporezivanja pod posebnim uslovima

Okončanje prelaznog režima za kvalifikovana novozaposlena lica koji je pratio reformu paušalnog oporezivanja u srpskom poreskom zakonodavstvu može imati značajnih posledica po jedan deo srpskog IT sektora. Naime, iako je rok tokom koga je prelazni režim predviđen

razuman (3 godine), potrebno je uvažiti činjenicu da male IT kompanije, a pogotovo one koje se nalaze izvan većih urbanih centara nisu bile u prilici da brzo menjaju i unapređuju svoj poslovni model, pri čemu moramo uzeti u obzir i uticaj pandemije COVID- 19.

Predlažemo da se u pogledu onih lica koja imaju status kvalifikovanih novozaposlenih na dan 31. decembra 2022. godine, predvidi delimično oslobođenje od plaćanja poreza na zarade i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje u naredne tri godine, odnosno do kraja 2025. godine, gde bi se iznos oslobođenja smanjivao svake godine (50%, 40%, 30%). Takođe, podsticajem bi bili obuhvaćeni samo poslodavci sa manje od 30 zaposlenih na dan 31. decembra 2021. godine (ili na raniji datum) kako bi se ograničio prostor za zloupotrebe, pri čemu bi postojala njihova obaveza da zadrže isti broj zaposlenih ili da ovaj broj uvećavaju. Konačno, ne bi postojala mogućnost da se ovaj podsticaj prenese u slučaju promene poslodavca, osim u slučaju kretanja između kompanija sa manje od 30 zaposlenih, kao i između ovih kompanija i novoosnovanih društva koja se ne mogu smatrati povezanim licima sa društvima koja imaju više od 30 zaposlenih (na tačno utvrđeni datum).

Smatramo da bi ovakvo rešenje dalo dodatnu šansu manjim kompanijama da unaprede svoje poslovanje, uz jasan signal da istekom još jednog trogodišnjeg perioda mora doći do izjednačavanja uslova poslovanja za sve, kako bi poreska politika nudila jednake mogućnosti i prava.

11. Omogućavanje promene forme poslovanja iz preduzetnika koji ne prolazi test samostalnosti u zaposlenje (uz odobravanje korišćenja prelaznog režima i uz fiksno plaćanje neosnovano stečene poreske uštede)

Određeni broj preduzetnika nije reformisao svoj način poslovanja nakon uvođenja testa samostalnosti. Drugim rečima, uprkos mogućnosti da se prelaskom na model zapošljavanja izbegnu posledice uvećane poreske obaveze za nesamostalno obavljanje formalno samostalne delatnosti, određeni broj preduzetnika nije prešao na model zapošljavanja. Razlozi za to su različiti, nekad je to nerazumevanje testa samostalnosti prilikom uvođenja, a nekad su razlozi bili izazvani COVID-19 problemima (npr. neki preduzetnici su zatečeni u stranim državama ili, usled vanrednog stanja, nisu stigli da registruju društva sa ograničenom odgovornošću).

Konkretna mera ogledala bi se u otvaranju još jednog „prozora“ za lica koja su delatnost obavljala u formi preduzetnika ili preduzetnika paušalaca i u skladu sa propisima su mogli da iskoriste prvi prelazni režim („prozor“), a to nisu učinili u rokovima koji su bili propisani, i na dan 31.12.2021. godine smatraju da ne prolaze test samostalnosti ili više ne žele da posluju u tom okviru. Takav novi prozor bio bi otvoren u periodu od tri meseca, počevši od 01.01.2022. godine zaključno sa 31.03.2022. Suštinski, ukoliko bi takva lica u pomenutom periodu postala osiguranici zaposleni, omogućilo bi im se da iskoriste preostalo vreme važenja prelaznog režima (60%, 50%, 40%, 30% zaključno sa istekom 2025. godine). Međutim, postojao bi i dodatni uslov, a to je da prilikom prelaska na zapošljavanje izvrše samoinicijativnu prijavu neprolaska testa samostalnosti i plate „mandatnu“ poresku obavezu (čiji je iznos potrebno posebno utvrditi) za period mogućeg nepravilnog korišćenja povoljnosti koje pruža preduzetnički model poslovanja. Ovakvim plaćanjem bili bi, na isti

način kako je to bilo predviđeno prethodnim prelaznim rešenjem, amnestirani od plaćanja punog iznosa poreske obaveze koja bi se platila u slučaju „pada“ na testu samostalnosti.

V. NAREDNI KORAK: STIMULACIJA ULAGANJA U OBRAZOVANJE

Predložene mere imaju zajednički cilj da podstaknu aktivnosti koje su usmerene na stvaranje ekonomije znanja i inovacija bez obzira na oblast poslovanja, i da ujedno osnaže i IT sektor u Srbiji. Mere nisu isključivo vezane za IT sektor, već su osmišljene tako da pomognu razvoj srpske ekonomije 4.0, odnosno da pomognu transformaciju srpske privrede na način koji omogućava njen dugoročni i održivi razvoj i napredak.

Šta je naredni korak? Za razvoj takve inovativne privrede ključni faktor jeste obrazovanje koje predstavlja osnov za modernu globalnu konkurentnu ekonomiju. Članovi Inicijative „Digitalna Srbija“ i „Digitalne zajednice“ ovo prepoznaju, i jedan od ključnih ciljeva sa kojim su osnovane naše organizacije jeste namera da podrže jačanje obrazovnog sistema. Zbog ovoga, naš finalni predlog je da je potrebno uspostaviti dijalog države sa privredom kroz koji bi se prepoznalo na koji način kompanije mogu da investiraju u jačanje formalnog i neformalnog obrazovanja u Srbiji, i zatim kreirati podsticaje koji bi motivisali takva ulaganja, kako bi se ujedinili svi resursi u osiguravanje ljudskih resursa za transformaciju domaće ekonomije.